

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

JHKA 2.0. kuvaukset

JHKA-kokous 20.11.2019

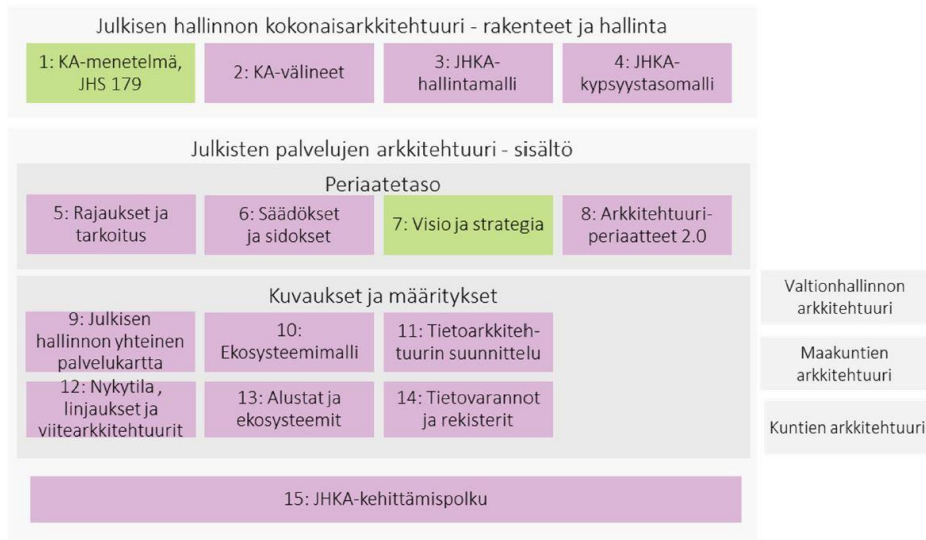
Suvi Remes

JulkICT-osasto

JHKA 2.0 kokonaisuus

<https://wiki.julkict.fi/julkict/juhta/juhta-tyoryhmat-2016/jhka-tyoryhma/jhka-2.0>

Kuva 2. Julkisen hallinnon kokonaisarkkitehtuurin kuvaukset.

JHKA 2.0 Kuvaukset

Nimike	Tyyppi
 JHKA 2.0 Yleiskuvaus	Tiedosto
 JHS 179 Kokonaisarkkitehtuurin suunnittelu ja kehittäminen	Linkki
 JHKA 2.0 2 Kokonaisarkkitehtuurin välineet	Tiedosto
 JHKA 2.0 3 Hallintamalli	Tiedosto
 JHKA 2.0 4 Arkkitehtuurikyvykkyyden kypsyystasomalli	Tiedosto
 JHKA 2.0 4 Liite: kyvykkyyden arviointilomake	Tiedosto
 JHKA 2.0 5 Rajaukset ja tarkoitus	Tiedosto
 JHKA 2.0 6 säädökset ja sidokset	Tiedosto
 7. Puheenvuoro hyvän hallinnon ja kyvykkyyksien merkityksestä digitalisaatiossa	Linkki
 JHKA 2.0 8 Periaatteet	Tiedosto
 JHKA 2.0 9 Julkisen hallinnon yhteinen palvelukartta	Tiedosto
 JHKA 2.0 9 Liite: palvelukartan ohjeet	Tiedosto
 JHKA 2.0 10 Ekosysteemimalli	Tiedosto
 JHKA 2.0 11 Tiedonhallinnan prosessit ja tietoarkkitehtuurin suunnittelu	Tiedosto
 JHKA 2.0 12 Nykytila, linjaukset ja viitearkkitehtuurit	Tiedosto
 JHKA 2.0 13 Alustat ja ekosysteemit	Tiedosto
 JHKA 2.0 14 Tietovarannot ja rekisterit	Tiedosto
 JHKA 2.0 15 Kehittämisspolku	Tiedosto

1 Yleiskuvaus 1/2

Kokonaisarkkitehtuuri on systemaattinen lähestymistapa organisaation toiminnan, rakenteiden ja sen käyttämien välineiden jäsentämiseen, kehittämiseen ja hallinnoimiseen.

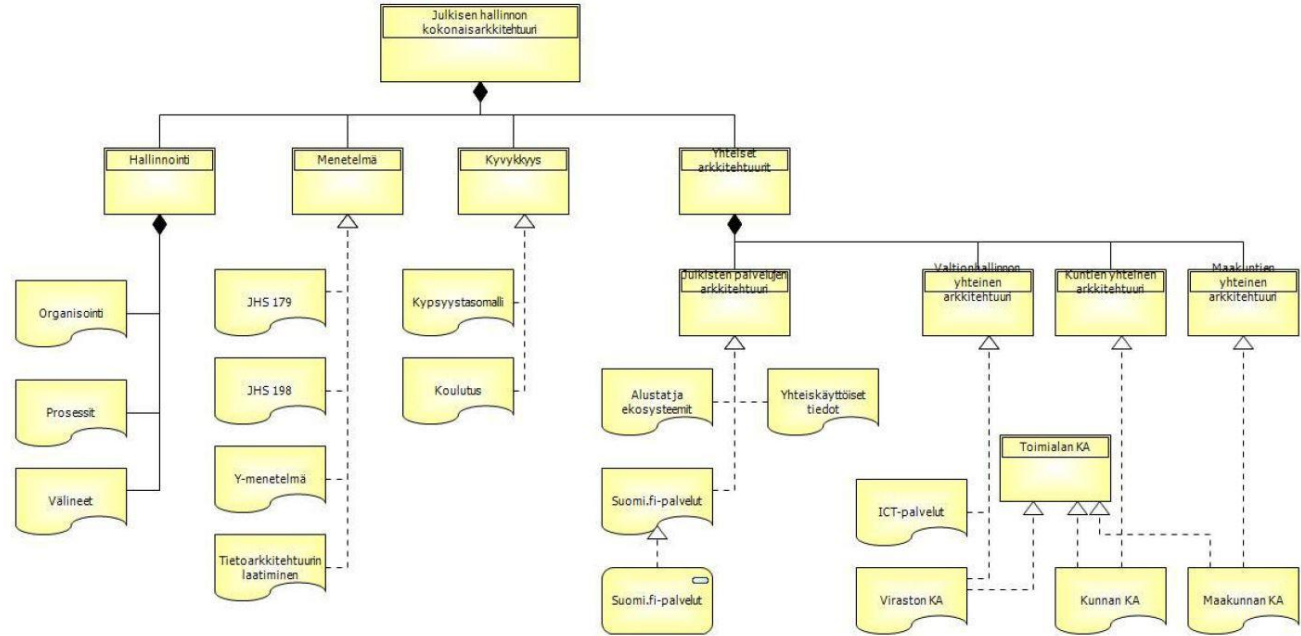
Kokonaisarkkitehtuurin avulla määritellään ja kuvataan valitun kohteen toiminnan, tietojen ja tietojärjestelmien muodostama kokonaisuus. Siten kokonaisarkkitehtuuri auttaa tietotekniikan hallinnassa.

Kokonaisarkkitehtuurissa on tyypillistä pilkkoa vaikeasti hallittavat kokonaisuudet osiin ja määritellä eri osien ja komponenttien välisiä suhteita. Julkisen hallinnon kokonaisarkkitehtuuri (JHKA) toimii tällaisen jäsenyyksen ylimpänä tasona.

JHKA sisältää arkkitehtuurin hallintaan tarvittavat ratkaisut, arkkitehtuurimenetelmän, joukon arkkitehtuurikyvykkyksiä sekä yhteisten arkkitehtuurien kuvaukset ja määrittelyt.

Julksen hallinnon kokonaisarkkitehtuuri on rakenne, jonka avulla koordinoidaan ja kehitetään julkisen hallinnon organisaatioiden ja palveluiden välistä yhteentoimivuutta.

Julksen hallinnon kokonaisarkkitehtuuri on ylimmän abstraktiotason ohjeistus.

Kuva 1. Julksen hallinnon kokonaisarkkitehtuuri (JHKA) koostuu hallintamallista, menetelmistä, kyvykkyyksistä ja yhteisistä arkkitehtuureista.

1 Yleiskuvaus 2/2 – hyödyntäjät?

Taulukko 1. Suositeltavat dokumentit.

Kokonaisarkkitehtuuriajattelussa kehittäminen lähtee johdosta, joka asettaa tavoitteet ja vaatimukset organisaation toiminnalle ja sen kehittämiseksi. Tavoitteet kirjataan organisaation strategiaan tai vastaavaan tavoiteasiakirjaan. Organisaation johto myös vastaa kokonaisarkkitehtuurilähtöisen kehittämisen johtamisesta ja hallinnoinnista. Kokonaisarkkitehtuurin suunnitteluprosessi saa syötteen toiminnalle asetetuista tavoitteista ja vaatimuksista. Arkkitehtuurin suunnittelun tulokset toteutetaan toiminnan ja talouden suunnittelun kautta käynnistettävänä kehittämishankkeina.

Kokonaisarkkitehtuuri tuo menetelmän ja työkalun muutosten vaikutusten läpikäynnille ja arvioinnille. Syy-seuraussuhteiden järjestelmällinen läpikäynti lisää ymmärrystä kehittämiskohteista ja auttaa parempien kehitysratkaisujen ja päätöksien tekemisessä.

	Johto	Toiminnan kehittäjät	Projektipäälliköt	Arkkitehdit	Suunnittelijat
0 Yleiskuvaus (tämä dokumentti)	x	x	x	x	x
1 JHS 179 Kokonaisarkkitehtuurin suunnittelu ja kehittäminen				x	
2 Kokonaisarkkitehtuurin välineet				x	x
3 Hallintamalli				x	
4 Arkkitehtuurikyvykkyyden kypsyystasomalli				x	
5 Rajaukset ja tarkoitus	x	x		x	
6 Säädökset ja sidokset	x	x	x	x	x
7 Puheenvuoro	x	x		x	
8 Periaatteet		x	x	x	x
9 Julkisen hallinnon yhteinen palvelukartta		x	x	x	x
10 Ekosysteemimalli		x		x	
11 Tiedonhallinnan prosessit ja tietoarkkitehtuurin suunnittelu		x		x	
12 Nykytila, linjaukset ja viitearkkitehtuurit		x	x	x	x
13 Alustat ja ekosysteemit		x	x	x	x
14 Tietoarkkitehtuuri, tietovarannot ja rekisterit				x	x

2 Kokonaisarkkitehtuurin välineet

- Julkisen hallinnon yhteistä kokonaisarkkitehtuurityötä tukemaan on valittu joukko välineitä, jotka on ryhmitelty käyttötarkoituksen mukaan seuraavasti:
 - Kokonaisarkkitehtuurikuvausten tuottaminen
 - Kokonaisarkkitehtuurikuvausten julkaiseminen
 - (Semanttisen) Yhteentoimivuuden varmistaminen
- Kokonaisarkkitehtuuriin liittyy olennaisesti myös kehittämisen ohjaus ja kehitysprojektien arkkitehtuurinmukaisuuden arviointi. Siihen liittyvä keskeinen työväline on yhteinen hankesalkku.

NYKYTILA

- Hankesalkun kehittämistä jatketaan.
- Yhteentoimivuus-välineistön (Yhteentoimivuusalusta) kehittämistä jatketaan.
- suomidigi.fi:n kehittämistä jatketaan.
- Arkkitehtuuripankin tulevaisuutta yhteisenä mallinnuspalveluna arvioidaan osana tiedonhallintalain täytäntöönpanon edistämistoimia.

JHS-179 ja JHS-198

- JHS-suositusjärjestelmä sellaisenaan lakkaa, kun tietohallintolaki (634/2011) kumoutuu vuoden 2019 lopussa
- Tieto- ja tiedonhallinnan yhteistyörakenteita valmistellaan osana tiedonhallintalain (906/2019) täytäntöönpanon hanketta, sisältäen informaatio-ohjauksen näkökulman
- Suositusten mukaisia jo tehtyjä kuvauksia kannattaa tarkastella tiedonhallintalain kuvausvelvollisuuksien soveltamisen näkökulmasta

3 Hallintamalli

- Tieto- ja tiedonhallinnan yhteistyörakenteita valmistellaan osana tiedonhallintalain (906/2019) täytäntöönpanon hanketta, ml. julkisen hallinnon arkkitehtuuryö
- Tavoite: ”uuden JHKA:n” (toimijana) tehtävä strateginen arkkitehtuuruunnittelu:
 - Strategiset painopisteet (valittujen strategioiden, esim. HO, kautta), visio
 - Yhteiset periaatteet (lainsäädännöstä, tehtävistä)
 - Keskipitkän ja pitkän aikavälin kehittämisspolku/tiekartta (”hallituskausi x2”)
 - Ohjausinformaatio kehitystyöhön (taktinen arkkitehtuurityön johtaminen, esim. hankesalkun hyödyntäminen kehitystyön kokonaiskuvaan): *KA-projektisalkun avulla arkkitehtuurin kehittäminen kytketään tarkemmin osaksi julkisen hallinnon toiminnan kehittämistä.*
 - ”Arkkitehtuuri palveluna”? (s. 45) >> kohderyhmänä ylin johto, toiminnan kehittäjät
- >> laaditaan toimintasuunnitelma/t ja hallintamalli tästä näkökulmasta
- ”uuden JHKA:n” (toimijana) tavoitteena/tehtävänä ei ole yksittäisten virastojen/toimijoiden tai hankkeiden arkkitehtuurin laatiminen ja/tai arviointi (operatiivinen johtaminen, ratkaisuarkkitehtuurit)
- Ei rakenneta arkkitehtuurimenetelmän hallintamallia

4 Arkkitehtuurikyvykkyyden kypsyysmalli

- *Kypsyystasomallin keskeisimpänä tarkoituksena on, että sen avulla julkisessa hallinnossa kokonaisarkkitehtuurityötä tekevät organisaatiot voivat itsenäisesti arvioida oman arkkitehtuurityönsä tasoa sekä kyvykkyyttä hyödyntää julkisen hallinnon arkkitehtuurimenetelmää ja sen hallintamallia.*
- Mittauksella ollut tavoite arvioida mm. tietohallintolain (634/2011) täytäntöönpanoa; vastaava tehtävä mm. tiedonhallintamallin osalta jatkossa tiedonhallintalautakunnalla
- Ei akuuttia tarvetta ylläpidolle/kehitykselle

5 Rajaukset ja tarkoitus

- Tehokkaan hallinnon ja parempien julkisten palveluiden tavoite edelleen relevantti; muutoin vanhentunut

6 Säädökset ja sidokset

- Osin vanhentunut; JHS-181 sellaisenaan lakkautetaan
- Luvun 2 osalta päivitettävä ja ylläpidettävä, tapa määritellään osana valmistelua

7 Puheenvuoro hyvän hallinnon ja kyvykkyyksien merkityksestä digitalisaatiossa

- Julkaisuna saatavilla jatkossakin
- kuvaa mm. tietopolitiikan tavoitetilaa
- tunnistaa mm. arkkitehtuuriin vaikuttavia muutosvoimia >> jatkossakin keskeistä työtä (vrt. muutosajurit ja ”tiekartta”), osin periaatteita

8 Periaatteet

- Päivitettävä
- Keskustelu: Mitä tarkoitetaan periaatteella ja arkkitehtuuriperiaatteella? Miksi niitä määritellään?
- Paljon periaatteita olemassa – mitä niistä noudatettava?
 - Vrt. esim. JHKA periaatteet, Digitalisoinnin periaatteet, EIF-kehysten periaatteet
 - Periaatteiden ja säädösten (esim. hyvä hallinto hallintolaissa) suhde?
- Aidosti toimintaa ja kehittämistä ohjaavia periaatteita?
 - Valtioneuvoston linjaukset, digitaalisten palveluiden vaatimukset, tiedonhallinta, yhteentoimivuus, tietoturvallisuus ja varautuminen, yhteisten palveluiden käyttö, taloudelliset vaikutukset

9 Julkisen hallinnon yhteinen palvelukartta

- Päivitetään tiedonhallintalain täytäntöönpanon työssä (nykytilasta tiedonhallintakartta)

10 Ekosysteemimalli

- Yhteistyön mallit muotoillaan osana tiedonhallintalain täytäntöönpanon toimia (tieto- ja tiedonhallinnan yhteistyö) sekä osana tiedon yhteentoimivuuden hallintamallin toimeenpanoa ja tietotaluiden kehittymistä
- ”uuden JHKA:n” tavoitteena ei ole muotoilla ekosysteemejä vaan tukea niiden tarpeen mukaista muodostumista ja toimimista sen tehtävään kuuluvalla arkkitehtuuri-informaatiolla

11 Tiedonhallinnan prosessit ja tietoarkkitehtuurin suunnittelu

- Jatkossa toteutuu pääosin organisaatioissa mm. tiedonhallintamalleissa, valtionhallinnossa (ja osin julkisessa hallinnossa) osana tiedonhallintakarttaa, tiedonhallintalautakunnan toiminnassa sekä osana tietoalueiden kehittymistä ja tiedon yhteentoimivuuden hallintamallin toimeenpanoa

12 Nykytila, linjaukset ja viitearkkitehtuurit

- Toteutuu jatkossa osana tiedonhallintalain täytäntöönpanoa (nykytila tiedonhallintakartassa, yhteentoimivuuden linjaukset), osana tietotaluiden kehittymistä ja tiedon yhteentoimivuuden hallintamallin toimeenpanoa sekä osana ”uuden JHKA:n” tavoitetilojen yhteistä suunnittelua ja ylläpitoa

13 Alustat ja ekosysteemit

- Toteutuu jatkossa tarpeellisilta osin tiedonhallintakartassa (tiedonhallintalaki)

14 Tietovarannot ja rekisterit

- Toteutuu jatkossa tarpeellisilta osin tiedonhallintakartassa ja yhteentoimivuuden linjauksissa (tiedonhallintalaki)

15 Kehittämispolku

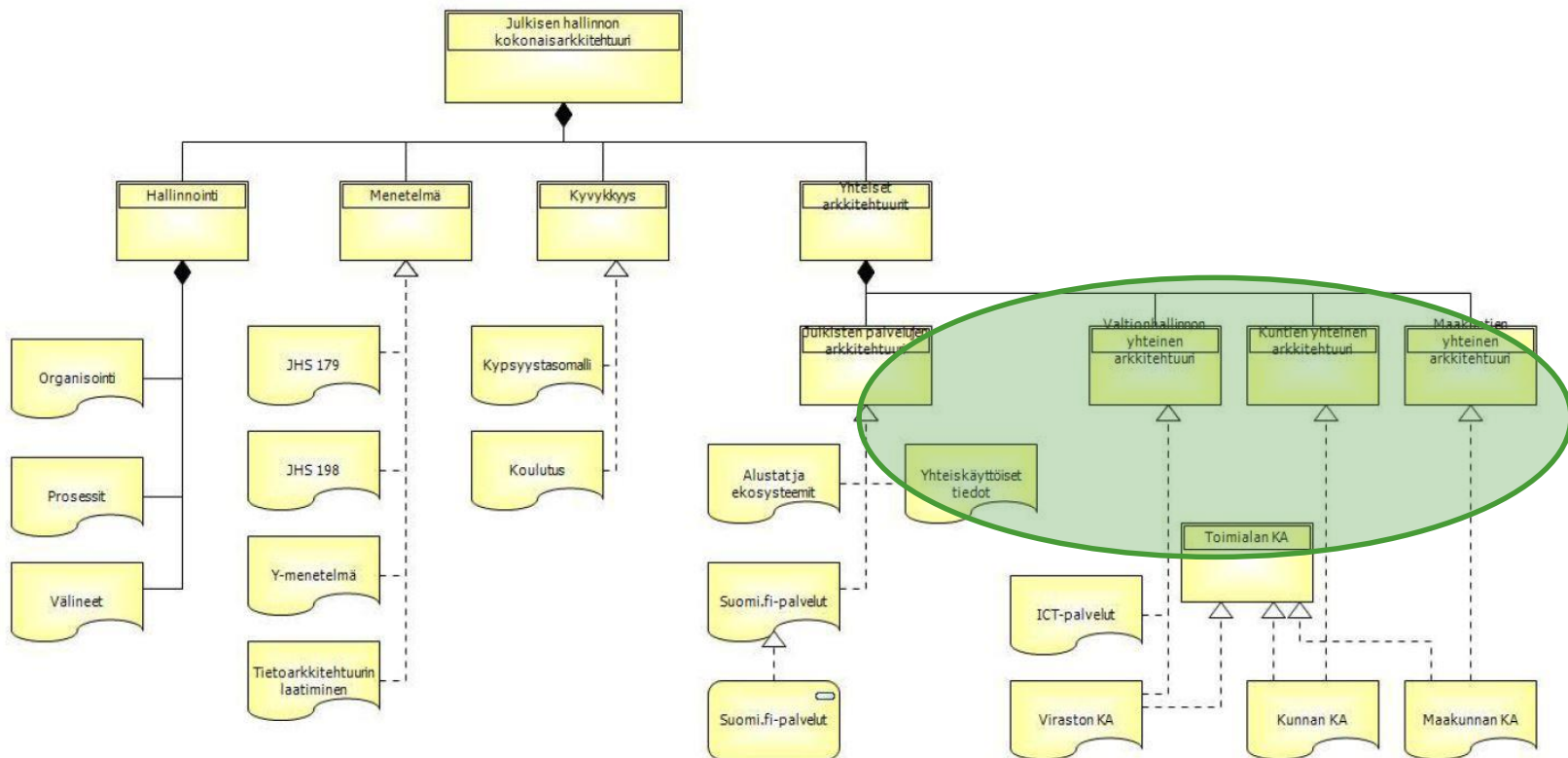
- Luodaan yhteinen toimintamalli osana arkkitehtuurityön ja JHKA:n toiminnan uudistamista, mm. suhteessa valittuihin strategioihin

Johtopäätökset

- JHKA 2.0. sisältää sekä julkisen hallinnon ns. yhteisen tason että organisaatiotason ohjeistusta
 - Arkkitehtuuri tarkoittaa kokonaisuudessa sekä (toimija)rakennetta, menetelmää/kuvaustapaa että nyky- ja tavoitetilan sisältöjä/kuvauksia.
- Tiedonhallintalaki (906/2019) uudistaa lähestymistapaa ja rajaa kuvausvelvoitetta
- Arkkitehtuuri on edelleen sinänsä validi ja tarpeellinen tapa rakentaa ja jäsentää kokonais kuvaa julkisen hallinnon toiminnasta toiminta-tiedot-järjestelmät -näkökulmat huomioiden
- JHKA:n (toimijana) tavoitteen ja tehtävän uudelleenmuotoilu: tuottaa informaatiota ja sen avulla arvoa päätöksentekoon ja ohjaukseen sekä kehittämistyön tueksi >> huomion kohdistaminen yhteisesti tarvittaviin *sisältöihin*
 - *Tavoitteiden ja toimenpiteiden suunnittelu*
 - *Tiedonhallinta*
 - *Kehittäminen*
 - *Hankinnat*
 - *Palvelut ja palvelutuotanto*

Kuva 1. Julkisen hallinnon kokonaisarkkitehtuuri (JHKA) koostuu hallintamallista, menetelmistä, kyvykkyyksistä ja yhteisistä arkkitehtuureista.

Päätösesitys

- JHKA 2.0. -kokonaisuus sellaisenaan lakkautetaan.
- Esitys viedään myös JUHTAn käsittelyyn.

